

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

24 січня 2025 р.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА (ФОНЕТИКА І ФОНОЛОГІЯ.
ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА. ОРФОГРАФІЯ)**

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр
денної та заочної форм здобуття освіти

предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітньої програми Середня освіта (Українська мова і література)
спеціальності 014 Середня освіта
галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка

Викладач: Зубець Наталя Олександрівна, к. філол. н., доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри
української мови

Протокол № 6 від 23 січня 2025 р.
Завідувач кафедри української мови

 Р. О. Христіанінова

Погоджено:
Гарант освітньо-професійної програми

 Р. О. Христіанінова

2025 рік

Зв'язок із викладачем:

E-mail: zubetsno@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17356>

Телефон: (061) 289-12-88

Інші засоби зв'язку: Moodle ЗНУ (форум курсу, приватні повідомлення), дистанційні – Zoom (за попередньою домовленістю)

Кафедра української мови, 2 навчальний корпус, ауд. 237.

1. Опис навчальної дисципліни

Курс «Сучасна українська мова (Фонетика і фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія)» викладається як обов'язкова навчальна дисципліна для студентів бакалаврату першого року навчання в межах предметної спеціальності Середня освіта (Українська мова і література).

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із відповідними науковими знаннями про фонетико-фонологічну систему сучасної української літературної мови, її розвиток і особливості в порівнянні з іншими слов'янськими мовами; із природою різноманітних звукових змін у мовленнєвому потоці та способами і засобами передавання усної мови на письмі з дотриманням орфоєпічних та орфографічних норм.

Глибока, аналітична робота з науковою літературою з означених розділів, словниками й довідниками сприятиме розширенню знань про мову як суспільне явище; виокремленню й осмисленню конкретних звукових явищ із подальшою їх характеристикою; формуванню навичок розрізнення історичних і сучасних звукових змін, здійснення повного фонетико-фонологічного розбору.

Інтерактивний формат курсу орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної усної й писемної комунікації; піднесення культури мовлення; оволодіння мовними нормами на різних мовних рівнях..

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	2-й	2-й
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість годин	150	
Лекційні заняття	34 год.	6
Практичні заняття	16 год.	8
Самостійна робота	100 год.	136
Консультації	очна консультація щосереди, кафедра української мови, II корпус ЗНУ, ауд. 237 або дистанційно в ZOOM, ідентифікатор 561 653 9837, код 4kiHFT	
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17356	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою

компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
<p>ЗК 3 Здатність нетерпимо ставитися до корупції, дотримуватися вимог академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу.</p> <p>ЗК 7 Здатність плекати у здобувачів освіти любов до рідного краю, відповідальне ставлення до довкілля.</p> <p>ЗК 8 Здатність до формування у здобувачів освіти загальнолюдських цінностей – людської гідності, чесності, справедливості, доброти, милосердя, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, конструктивної взаємодії між собою та з дорослими.</p> <p>ЗК 9 Здатність до формування у здобувачів освіти української національної ідентичності та активної громадянської позиції, поваги до історико-культурних надбань українського народу, його традицій, державної мови, готовності до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, прав і свобод українського народу.</p> <p>ЗК 10 Здатність до формування у здобувачів освіти ефективної комунікації державною та іноземною мовою в професійній діяльності та для розв'язання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – пояснювально-ілюстративний (пояснення, розповідь, демонстрація); – частково-пошуковий (бесіда, робота з книгою, виконання практичних вправ); – проблемного викладу (спостереження, творчі завдання, робота з навчально-методичною літературою); – дослідницький (самостійна робота з науковою літературою, ілюстрація, спостереження) 	<p>Проміжні контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виконання самостійних, тестових завдань у СЕЗН Moodle; – виконання письмових завдань за окремими темами й розділами; – усне опитування. <p>Підсумковий контрольний захід: іспит.</p>

комунікативних завдань у життєвих ситуаціях.

СК 1 Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти (мовно-комунікативна компетентність).

СК 4 Здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти.

СК 10 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами (емоційно-етична компетентність).

СК 20 Здатність поглиблювати й оновлювати свої знання, уміння та навички відповідно до нових надбань мовознавчої, літературознавчої, педагогічної науки (здатність до навчання впродовж життя).

СК 21 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про структуру української мови та сучасні теоретичні основи мовознавчої науки.

СК 22 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про діалектні, соціальні різновиди української мови.

СК 23 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та писемній формі в усіх її жанрово-стильових різновидах.

ПРН 1 Володіти культурою українського усного і писемного мовлення в усіх жанрово-стильових різновидах.

ПРН 2 Застосовувати прийоми й методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлювання ними думок, почуттів і ставлень у міжособистісній взаємодії, сприяння мовленнєвій творчості здобувачів освіти.

ПРН 5 Створювати умови для формування і розвитку у здобувачів освіти ключової компетентності вільного володіння державною мовою, уміння читати усвідомлено та аргументовано висловлювати власну думку українською мовою усно і письмово.

ПРН 6 Застосовувати в процесі навчання української мови і літератури міжпредметні зв'язки та формувати в здобувачів освіти розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння синтезувати знання з різних навчальних предметів; розвивати в здобувачів освіти системне мислення.

ПРН 9 Добирати доцільні форми, методи, прийоми й засоби для здійснення здобувачами елементів дослідницької діяльності в процесі навчання української мови і літератури та способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 10 Володіти навичками знаходження, обробки та аналізу

інформації з різних джерел, використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну педагогічним досвідом.

ПРН 13 Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел задля уникання негативного впливу інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти.

ПРН 24 Застосовувати різні види й форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти у процесі навчання української мови і літератури, організовувати навчальні заняття різних типів, раціонально використовувати дидактичні матеріали та обладнання.

ПРН 26 Навчатися протягом життя, самостійно визначати потреби особистого професійного розвитку, планувати такий розвиток, аналізувати новітні досягнення мовознавчої та літературознавчої науки, освітні інновації, умови їхнього впровадження, інтегрувати освітні інновації у власну педагогічну практику та надавати підтримку колегам у вдосконаленні їхньої професійної діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фонетика і фонологія

Тема 1. Звукові одиниці

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звукову систему мови, її предмет, завдання, зв'язок з іншими розділами мовознавства. Коротка історія вивчення фонетики української мови. Аспекти вивчення звука як основної одиниці фонетики: анатомо-фізіологічний, акустичний і функційний. Поняття про фонологію та фонему (її функції, звукове поле, різновиди варіантів, зв'язок зі звуком). Поняття про лінійні (звук, склад, фонетичне слово, фраза, синтагма) та нелінійні (наголос, інтонація) одиниці фонетики.

Тема 2. Голосні та приголосні в українській мові

Особливості звукової системи української мови (специфічні звуки, звукосполучення, спрощення, чергування звуків). Голосні фонемі, умови їх творення, співвідношення з приголосними. Класифікація голосних за місцем і способом творення (ряди, підняття), за участю губ (лабіалізація). Варіантні вияви голосних в українській мові. Приголосні фонемі, їх кількісний склад, особливості творення, фонологічні особливості. Основні й допоміжні класифікації приголосних: за місцем і способом творення, за участю голосу й шуму, за твердістю. Протиставлення і сполучуваність приголосних. Варіантні вияви приголосних української мови. Транскрипція, її принципи, застосування.

Тема 3. Звукові зміни в системі приголосних

Видозміни звуків у мовному потоці. Асиміляція, дисиміляція приголосних, їх види (за напрямком, за ознаками, за місцем розташування звуків, за характером виявлення), відмінність між ними. Різні явища в системі приголосних: спрощення, приставляння, переставляння звуків (їх закономірності, причини виникнення, закріплення на письмі в сучасній українській мові).

Змістовий модуль 2. Склад, наголос та інтонація як фонетичні одиниці. Морфонологія

Тема 4. Склад і наголос в українській мові

Членування мовного потоку. Фонетичний склад як нелінійна звукова одиниця. Теорія складу (експіраторна), що лежить в основі шкільної фонетики. Будова складу, основні типи, принципи виділення у словах. Правила фонетичного складоподілу. Співвідношення фонетичних складів з морфемною будовою слова, з поділом слова для переносу з рядка в рядок. Основи української акцентології. Словесний наголос як одиниця фонетики, його функції, ознаки, зв'язок зі складом. Поняття про побічний словесний наголос, його закономірності. Інші типи наголосів у мовному потоці: фразовий, логічний, емпатичний.

Тема 5. Інтонація

Поняття про інтонацію, її широке й вузьке розуміння. Інтонація як суперсегментна фонетична одиниця, її складники, функції. Паузи як елемент інтонації, позначення у транскрипції, синтаксичні та стилістичні функції. Паузи й розділові знаки. Мелодика як компонент інтонації, її типи (завершеність, незавершеність, питальна). Мелодика в різних типах простих і складних речень. Інтоналогія як галузь мовознавчої науки.

Тема 6. Морфонологія

Два типи звукових змін у сучасній українській мові. Позиційні та історичні чергування. Взаємозв'язок фонемі, морфемі і морфонемі. Морфонологічний характер чергувань голосних і приголосних при словозміні та словотворенні. Найдавніші історичні чергування голосних. Пізніші історичні чергування голосних і приголосних (причини їх виникнення, закономірності, відхилення), у т. ч. специфічні українські.

Змістовий модуль 3. Орфоєпія. Графіка. Орфографія

Тема 7. Орфоєпія української мови

Орфоєпія як розділ мовознавчої науки, її предмет, завдання, зв'язок з іншими розділами мовознавства. Орфоєпія і культура мови. Становлення орфоєпічних норм української мови. Особливості вимови голосних і приголосних звуків української мови. Вимова звукосполучень

приголосних, слів іншомовного походження. Засоби милозвучності української мови. Поняття про фоностилістику як підрозділ фонетики. Закономірності наголошування слів в українській мові. Кодифікація вимовних норм. Причини порушення орфоепічних норм. Орфоепічні словники.

Тема 8. Графіка української мови

Графіка як розділ мовознавчої науки, її предмет, завдання, зв'язок з іншими розділами мовознавства. Коротка історія виникнення буквеного письма. Особливості графічної системи української мови. Алфавіт. Принципи української графіки. Транслітерація, її відмінність від транскрипції.

Тема 9. Орфографія української мови

Українська орфографія як розділ мовознавчої науки, її предмет, завдання, зв'язок з іншими розділами мовознавства. Правопис і орфографія, їх співвідношення. Короткі відомості з історії українського правопису. Поняття орфограми. Орфографічна система української мови, її складники. Особливості української орфографії. Принципи сучасного українського правопису: фонетичний, морфологічний, історичний, диференційні написання (суть, конкретні випадки реалізації). «Український правопис» як найважливіший правописний кодекс української мови.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Лекції 1, 2	Фонетика і фонологія. Звукові одиниці	4	1	<i>1 тиждень</i>
Лекція 3	Голосні в українській мові	2	0,5	<i>2 тиждень</i>
Лекції 4, 5	Приголосні в українській мові	4	0,5	<i>3 тиждень</i>
Практичне заняття 1	<i>Голосні та приголосні в українській мові</i> 1. Артикуляційна, акустична, функціональна різниця між голосними і приголосними. 2. Погляди мовознавців на кількість голосних фонем в українській мові та фонематичну самостійність окремих із них. 3. Принципи класифікації голосних (за рухом язика, за участю губ) та їх звукові реалізації. 4. Класифікації (головні та допоміжні) приголосних фонем у головних виявах та їх звукові реалізації	2		<i>4 тиждень</i>
Лекція 6	Звукові зміни в системі приголосних. Асиміляція	2	0,5	<i>5 тиждень</i>
Практичне заняття 2	<i>Асиміляція в системі голосних і приголосних фонем</i> 1. Типи фонетичних змін у потоці мовлення, причини їх виникнення.	2	0,5	<i>5 тиждень</i>

	<p>2. Найголовніші модифікації фонем у системі вокалізму (голосних): акомодация, редукція, гармонійна асиміляція.</p> <p>3. Модифікації фонем у системі консонантизму (приголосних):</p> <p>а) акомодация як асиміляційна комбінаторна зміна приголосних,</p> <p>б) асиміляція приголосних, її види.</p>			
Лекція 7	Дисиміляція та інші явища в системі приголосних	2	0,5	6 тиждень
Практичне заняття 3	<p>Комбінаторні зміни в системі приголосних фонем</p> <p>1. Дисиміляція приголосних, її види.</p> <p>2. Інші види комбінаторних змін приголосних: епентеза, дієреза, гаплогія.</p> <p>3. Явище протези як різновид позиційних змін приголосних.</p> <p>4. Метатеза як вид фонетично не зумовлених модифікацій фонем.</p>	2	0,5	7 тиждень
Самостійна робота до ЗМ 1	<p><i>Фонетика і фонологія</i></p> <p>1. Особливості звукової системи української мови. 2. Сегментні та надсегментні звукові одиниці. 3. Класифікації голосних і приголосних фонем у їх головних виявах. 4. Фонематичний статус напівпом'якшених губних, шиплячих, задньоязикових; подовжених приголосних в українській мові. 5. Асиміляція в системі голосних. 6. Фонематична (фонологічна) та фонетична транскрипції.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Записати <u>варіанти усіх фонем</u> - спочатку голосних, а потім приголосних, <u>наприклад</u>, так: /e/ - [e^h], [e^l] /z/ - [z'], [c], [ж] ... .</p> <p>2. Записати <u>речення орфографічно</u>, потім – двома транскрипціями, вибрати в ньому <u>слово</u>, у якому є або <u>подвоєння</u>, або <u>губні шиплячі</u>, <u>задньоязикові перед /l/</u>, або воно <u>вимовляється не так, як пишеться</u>, - і виконати <u>частковий фонетико-фонологічний аналіз</u> (тобто подати характеристику звуків із вказівкою – г.в. чи в. фонем).</p>	35	50	
Лекція 8	Фонетичний склад і складоподіл	2	0,5	7 тиждень
Практичне заняття 4	<p><i>Транскрипція</i></p> <p>1. Транскрипція як спеціальне звукове письмо, його основний принцип.</p> <p>2. Поняття про фонетичний алфавіт.</p>	2	1	8 тиждень

	3. Види транскрипцій, їх призначення.			
Лекція 9	Словесний наголос.	2	0,5	9 тиждень
Практичне заняття 5	<p><i>Склад і складоподіл у сучасній українській мові. Наголос в українській мові</i></p> <p>1. Фонетичне членування мовного потоку на сегментні одиниці й місце в ньому складу, наголосута інтонації.</p> <p>2. Розуміння складу в українській мові як комплексного фонетичного явища, його характеристики.</p> <p>3. Основні принципи і закономірності українського фонетичного складоподілу.</p> <p>4. Артикуляційна й акустична природа українського словесного наголосу. Його основні ознаки, функції, значення.</p> <p>5. Типи наголосів у залежності від аспекту розгляду.</p> <p>6. Найважливіші досягнення української акцентології (наукові та лексикографічні праці).</p>	2	2	9 тиждень
Лекція 10	Інтонація	2		10 тиждень
Лекції 11, 12	Морфонологія. Чергування голосних і приголосних	4	1	11 тиждень
Практичне заняття 6	<p><i>Чергування голосних і приголосних</i></p> <p>1. Морфонологія як учення про регулярні фонологічні чергування у складі морфем.</p> <p>2. Два типи чергувань в українській мові.</p> <p>3. Найдавніші історичні чергування голосних фонем, їх функції в сучасних слов'янських мовах.</p> <p>4. Пізніші історичні чергування голосних: історичні коментарі, сучасні формулювання.</p> <p>5. Пізніші історичні чергування приголосних, їх закономірності в українській мові.</p> <p>6. Інші історичні чергування приголосних у сучасній українській мові (передньоязикові та задньоязикові приголосні – із шиплячими, губні приголосні – із губним + л).</p>	2	1	12 тиждень
Самостійна робота за ЗМ 2	<p><i>Склад. Наголос. Інтонація. Морфонологія</i></p> <p>1. Теорії щодо природи складу. 2. Принципи українського фонетичного складоподілу (запам'ятайте правила). 3. Надсегментні фонетичні одиниці. 4. Види наголосів.</p>	40	45	

	<p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Доберіть <u>10 слів</u>, у яких <u>не збігається</u> поділ на <u>фонетичні склади</u> і поділ на <u>частини для переносу</u>, напр.: <i>Річка [p'i/чка] річ-ка</i></p> <p>2. Доберіть <u>фрагмент</u> тексту <u>художнього стилю</u> (не менше 50 слів), <u>запишіть</u> його орфографічно (<u>укажіть автора</u>), <u>фонет. транскрипцією</u>, у якій можна продемонструвати <u>наголос акцентної групи</u>, <u>фразовий</u>, <u>емфатичний</u>. Зробіть відповідні <u>позначки</u> в затранскрибованому тексті. Випишіть <u>слова</u>, у яких можливі <u>чергування голосних і приголосних</u>.</p> <p>3. Виконайте <u>повний фон. аналіз</u> 1 слова</p>			
Лекція 13	Орфоепія	2	1	13 тиждень
Практичне заняття 7	<p><i>Фонетичний аналіз</i></p> <p>1. Сутність і види мовного аналізу.</p> <p>2. Фонетичний аналіз як специфічний різновид вправ.</p> <p>3. Етапи повного фонетико-фонологічного аналізу слова.</p>	2	2	13 тиждень
Лекція 14	Орфоепія	2		14 тиждень
Лекція 15	Графіка	2		15 тиждень
Практичне заняття 8	<p><i>Засоби милозвучності української мови</i></p> <p>1. Поняття про фоностилістику та евфонію як її галузь.</p> <p>2. Фонетичні особливості текстів різних стилів. Книжні й розмовні стилі вимови.</p> <p>3. Основні засоби милозвучності української мови.</p>	2	1	15 тиждень
Лекції 16, 17	Орфографія	4		16 і 17 тиждень
Самостійна робота до ЗМ 3	<p><i>Орфоепія. Графіка. Орфографія</i></p> <p>1. Зв'язок орфоепії, графіки й орфографії. 2. Види графем, орфограм. 3. Зв'язок фонетики з орфоепією, графікою та орфографією.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Опрацюйте <u>теорію</u> щодо вимови абrevіатур і зафіксуйте її у вигляді тез.</p> <p>2. Підготуйте <u>повідомлення</u> про <u>3 літери</u> українського алфавіту, вибравши <u>з таких десяти</u>: Б, Г, Є, Ї, Й, П, Щ, Ю, Я, Ъ.</p> <p>3. <u>Законспектувати</u> основні положення, приклади <u>зі статті</u>: <i>Міньковська І. Що не так з українською транслітерацією і</i></p>	25	41	

	навіщо це освітянам. URL : https://nus.org.ua/view			
		150	150	

5. Види і зміст контрольних заходів

Питання для підготовки до практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17356>

Вид заняття/ роботи	Вид поточного контрольного заходу	Зміст контрольного заходу/ термін виконання	Критерії оцінюван- ня	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Поточний контроль				
ЗМ 1				
Практичні заняття 1-3	Опитування для перевірки теорії за планами практичних занять	Виконання вправ, пошукових і ситуаційних завдань за планами ПЗ 1-3	0,5 – 4	12
Тест 1	Виконання тесту (у мудлі)	Тест необхідно виконати в день проведення ПЗ №3	0,5 – 3	3
Завдання 1 (контрольне)	Транскрибування речень і частковий фонетико-фонологічний аналіз слова (у мудлі)	Письмове виконання завдання на день проведення практичного заняття №3	0,5 – 3	3
Самостійна робота 1	Опрацювання теорії з відповідної теми за науковою літературою, підручниками, інтернет-джерелами	Застосування теоретичних знань під час виконання Тесту №1 і письмового Завдання	0,5 – 3	3
ЗМ 2				
Практичні заняття 4-6	Опитування для перевірки теорії за планами практичних занять	Виконання вправ, пошукових і ситуаційних завдань за планами ПЗ №4-6	0,5 – 4	12
Тест 2	Виконання тесту (у мудлі)	Тест необхідно виконати в день проведення ПЗ №6	0,5 – 3	3
Завдання 2 (контрольне)	Поділ слів на фонетичні склади і повний фонетико-фонологічний розбір слова (у мудлі)	Письмове виконання завдання на день проведення практичного заняття №5	0,5 – 3	3
Самостійна робота 2	Опрацювання питань з відповідної теми за науковою літературою, підручниками, інтернет-джерелами	Застосування теоретичних знань під час виконання Тесту і письмового Завдання 2	0,5 – 3	3

ЗМ 3				
Практичні заняття 7-8	Опитування для перевірки теорії за планами практичних занять	Виконання вправ, пошукових і ситуаційних завдань за планами ПЗ №7-8	0,5 – 4	8
Тест 3	Виконання тесту (у мудлі)	Тести необхідно виконати в день проведення практичного заняття №7	0,5 – 3	3
Завдання 3 (контрольне)	1) Виконання орфоепічно-орфографічного аналізу самостійно дібраного тексту. 2) Запис прикладів транслітерованих речень (5) або зв'язного тексту (не менше 5 речень) у мудлі	Письмове виконання Завдання 3 на день ПЗ №8	0,5 – 4	4
Самостійна робота 3	Опрацювання питань з відповідної теми за науковою літературою, підручниками, інтернет-джерелами	Застосування теоретичних знань під час виконання Тесту і Мовного розбору	0,5 – 3	3
Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Залік		Перелік теоретичних питань за вивченими розділами розміщено в СЕЗН ЗНУ Moodle (секція «Підсумковий контроль») за покликанням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17356		40 (20/20)
	Транскрибування тексту та повний фонетико-фонологічний аналіз слова з тексту			
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		
----------	--	--	--

6. Основні навчальні ресурси

Підручникова література:

1. Бондар О., Карпенко Ю., Микитин-Дружинець М. Сучасна українська мова : фонетика, фонологія, орфоепія, графіка, орфографія, лексикологія, лексикографія : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2006.
2. Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навчальний посібник. Старобільськ : Державний заклад «Луганський університет імені Тараса Шевченка», 2021.
3. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Київ : Вища школа, 1988.
4. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для стущ. вищ. навч. закл. / За ред. С. О. Карамана. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.
5. Сучасна українська літературна мова : Лексикологія. Фонетика : підручник / Мойсієнко А., Бас-Кононенко О., Бондаренко В. Київ : Знання, 2013.

Додаткова література:

1. Винницький В. М. Українська акцентна система : становлення, розвиток. Львів : Біблос, 2002.
2. Гливінська Л. Українська мова. Фонетика. Орфоепія : навч. посібн. Київ : Логос, 2009.
3. Гуйванюк Н. В., Кардашук О. В., Кульбабська О. В. Українська мова : схеми, таблиці, тести : навч. посібник. Львів : Світ, 2005.
4. Зубець Н.О. Сучасна українська мова (Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія). Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)» та спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» освітньої програми «Українська мова та література». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021.
5. Зубець Н. О. Сучасна українська мова (розділи «Орфоепія». «Графіка». «Орфографія»). Практикум за новою редакцією Українського правопису для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)» та спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» освітньої програми «Українська мова та література». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021.
6. Зубець Н. О. Коментар до нової редакції Українського правопису : навч. посібник. Запоріжжя : ЗЦППКК, 2020.
7. Зубець Н. О. Українська лексикографія другої половини ХХ – початку ХХІ століття : навч. посібник. 2-е вид., доповн. Запоріжжя : ЗНУ, 2011.
8. Іщенко О. С. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення. Київ : Інститут української мови НАН України, 2012.
9. Літературна норма і мовна практика : монографія / За ред. С. Я. Єрмоленко. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013.
10. Рябініна І., Глущенко В., Педняк Ю., Овчаренко В. Мова як система. Київ : Центр

навчальної літератури, 2019. 346 с.

11. Сучасна українська літературна мова. Хрестоматія з фонетики : навч. посіб. / уклад. : Н. Бойко, Т. Хомич. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012.

12. Тоцька Н. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Київ : Вища школа, 1981.

13. Українська мова : унормування, розунормування, перевнормування (1920 – 2015) / Зредагував С. Вакуленко за участі К. Каруник. Харків : Харків. історико-філол. тов-во, 2018.

14. Фаріон І. Д. Мовна норма : знищення, пошук, віднова (Науково-навчальне видання): монографія. Вид. 2-е, доп. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010.

15. Царук О. Українська мова серед інших слов'янських : етнологічні та граматичні параметри : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 1998.

16. Читай і знай! – 2 : довідник-практикум фонетики, орфоепії, орфографії, лексикології, фразеології сучасної української мови / О. Я. Лаврінець, К. С. Симонова. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009.

Збірники вправ і завдань

1. Лінгвістичний аналіз : практикум. Навчальний посібник / За ред. Г. Р. Передрій. Київ : Академія, 2005.

2. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : Завдання і вправи : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1995.

3. Плющ М. Я., Леута О. І., Гальона Н. П. Сучасна українська літературна мова : збірник вправ : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1995.

4. Ужченко В. Д., Терновська Т. П., Маркотенко Т. С. Сучасна українська мова : зб. вправ і завдань : навч. посібник. Київ : Вища школа, 2006.

Словники, довідники, енциклопедії

1. Українська мова. Енциклопедія. Київ : «Українська енциклопедія», 2004.

2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2006.

3. Шевченко Л. Ю. та ін. Сучасна українська мова. Довідник. Київ : Либідь, 1996.

4. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Радянська школа, 1985.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / За ред. В. Бусела. Київ – Ірпінь : Перун, 2010.

6. Етимологічний словник української мови : у 7 томах. Київ, 1982 – 2008.

7. Орфоепічний словник української мови : у 2-х томах. Київ : Довіра, 2000.

8. Великий зведений орфографічний словник сучасної української мови / За ред. В. Бусела. Київ – Ірпінь : Перун, 2003.

9. Універсальний словник української мови / Укл. З. Куньч. Тернопіль : Богдан, 2005.

10. Український правопис. Київ : Вища школа, 2019.

Інформаційні ресурси

1. Електронні підручники з сучасної української літературної мови. URL : <http://www.mova.info/pidruchn.aspx> <http://ukrainkamova.narod.ru>

2. Електронні версії статей з енциклопедії «Українська мова» (К., 2000). URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>

3. Український мовно-інформаційний фонд <https://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>

4. Українські словники on-line (тлумачний, орфографічний, російсько-український, словник сталих виразів, словник української мови). URL: <http://www.rozum.org.ua>

5. Повнотекстові версії праць І. Огієнка, Ю. Шевельова, В. Німчука та ін. URL: <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>

6. Всесвітній словник української мови на сайті worldwidedictionary.org

7. РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Пропущені заняття необхідно відпрацювати протягом тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи (реферати, повідомлення), що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; компіляція власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється винятково з навчальною метою (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (виконання письмових завдань, тестів, заліку) використання гаджетів заборонено.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ.

Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

Відповіді на запити студентів подаються викладачем протягом двох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу zubetsno@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н.р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є

невід'ємним складником системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їхніх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету – **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи всіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу в разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб із інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua. У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/oczn/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>